

**ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015
Кафедра філософії, соціології та політології

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою ДТЕУ

(пост. п. __ від «__» _____ 2022 р.)

Ректор

_____Анатолій МАЗАРАКІ

**СОЦІОЛОГІЯ КОНФЛІКТУ /
CONFLICT'S SOCIOLOGY**

**РОБОЧА ПРОГРАМА /
COURSE OUTLINE**

освітній ступінь	бакалавр	/	bachelor
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки	/	Social and behavioral sciences
спеціальність	054 Соціологія	/	Sociology
освітня програма	Соціологія економічної діяльності	/	Sociology of Economic Activity

Київ 2022

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ заборонено

Автори: Горпинич О.В., канд. філос. наук, доц.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії, соціології та політології «15» листопада 2022 р., протокол № 12

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні вченої ради факультету міжнародної торгівлі та права «13» грудня 2022 р., протокол № 6.

Рецензенти: Кравченко А.А., доктор філософських наук, професор
Кухта М.П., доктор соціологічних наук, професор

СОЦІОЛОГІЯ КОНФЛІКТУ / CONFLICT'S SOCIOLOGY

РОБОЧА ПРОГРАМА / COURSE OUTLINE

освітній ступінь	бакалавр	/	bachelor
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки	/	Social and behavioral sciences
спеціальність	054 Соціологія	/	Sociology
освітня програма	Соціологія економічної діяльності	/	Sociology of Economic Activity

I. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
		Усього годин/кредитів	з них			
			лекції	семінарські заняття/мк	самостійна робота студентів	
1	Соціологічні теорії про конфлікт як форму соціальної взаємодії	14	4	2	8	О, ТЗ, ЕК
2	Конфлікт як соціальний феномен суспільного життя	14	4	4	6	О, ТЗ, ЕК
3	Причини та рушійні сили конфлікту	12	2	2	8	О, ТЗ, ЕК
4	Динаміка конфлікту та механізми його виникнення	14	4	2	8	О, ТЗ, ЕК
5	Учасники та суб'єктивна складова конфлікту	14	4	4	6	О, ТЗ, ЕК
6	Соціально-психологічні та індивідуально-особистісні чинники конфлікту	14	4	2	8	О, ТЗ, ЕК
7	Класифікація та типи конфліктів	14	2	4	8	О, ТЗ, ЕК
8	Соціальний конфлікт. Суспільна криза	14	2	4	8	О, ТЗ, ЕК
9	Соціологія економічних конфліктів	14	4	4	6	О, ТЗ, ЕК
10	Соціологія досліджень політичних	14	4	4	6	О, ТЗ, ЕК, КТ

	конфліктів. Політична криза					
11	Шляхи запобігання та вирішення конфліктів	14	2	4	8	О, ТЗ, ЕК
12	Альтернативні підходи до розв'язання конфліктів	14	2	4	8	О, ТЗ, ЕК
13	Кризи, конфлікти та згода в сучасному українському суспільстві	14	4	2	8	О, ТЗ, ЕК, КТ, ККР
	Разом	180/6	42	42	96	
	Підсумковий контроль					екзамен

Скорочення:

О – опитування

КТ – комп'ютерне тестування

ТЗ – творче завдання

ЕК – експрес-контроль

ККР – комплексна контрольна робота

<p>зміст поняття «конфлікт», еволюцію поглядів на його розуміння, становлення конфліктології як науки.</p> <p>Вміти: визначати конфліктологічну проблематику в соціальних дослідженнях та використовувати наукові методи дослідження конфліктів</p>	<p>2. Особливості тлумачення поняття «конфлікт».</p> <p>3. Конфлікт як складне соціальне явище.</p> <p>4. Основні ознаки конфлікту (Н. Грішина).</p> <p>5. <i>Приклади конфліктів за ознаками Н.Грішина.</i></p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 2 [С.45-56], 3[С.8-10], 4[С.21-25]. Додатковий: 10[С.55-64], 11[С.20-33],14[С.24-29], 15[С.52-64]. Інтернет-ресурси: 20, 22, 24, 25.</i></p> <p>Лекція План лекції</p> <p>1. Структура конфлікту, його об'єктивні та суб'єктивні складові.</p> <p>2. Предмет конфлікту.</p> <p>3. Загальна формула конфлікту.</p> <p>4. Необхідні і достатні умови виникнення конфлікту.</p> <p>5. <i>Приклади структури конфлікту та його складових.</i></p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 2 [С.45-56], 3[С.8-10], 4[С.21-25]. Додатковий: 10[С.55-64], 11[С.20-33],14[С.24-29], 15[С.52-64]. Інтернет-ресурси: 20, 22, 24, 25.</i></p> <p>Семінар План семінару</p> <p>1. Загальний і спеціальний характер функцій конфлікту.</p> <p>2. Конструктивні (інформаційно-пізнавальна, інтеграційна, адаптаційна) та деструктивні функції конфліктів.</p> <p>3. Межі конфліктів (просторові, часові, суб'єктні).</p> <p>4. Зв'язок соціології конфлікту з іншими науками.</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 2 [С.45-56], 3[С.8-10], 4[С.21-25].</i></p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>2</p>
--	--	----------------------------

	<p><i>Додатковий: 10[С.55-64], 11[С.20-33],14[С.24-29], 15[С.52-64].</i> <i>Інтернет-ресурси: 20, 22, 24, 25.</i></p> <p style="text-align: center;">Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціологія конфлікту у системі наукового знання. 2. Праці З. Фрейда, Г. Лебона, Т. Адорно, М. Шерифа, М. Дойча, Д. Скотта, Дж. Сімпсона що конфліктів в суспільстві. 3. Програма психологічного тренінгу Горовица-Бордмана, 4. Методика ПОІР («Поступові та обопільні ініціативи з розрядки напруження»). 5. <i>Вирішення завдань із застосуванням методики ПОІР.</i> <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 2 [С.45-56], 3[С.8-10], 4[С.21-25].</i> <i>Додатковий: 10[С.55-64], 11[С.20-33],14[С.24-29], 15[С.52-64].</i> <i>Інтернет-ресурси: 20, 22, 24, 25.</i></p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Знайдіть в інтернеті та запропонуйте методики вимірювання соціальної напруженості в трудових колективах.</i> 2. <i>Підготуйте презентацію «врегулювання конфліктів на рівні організацій».</i> <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 2 [С.45-56], 3[С.8-10], 4[С.21-25].</i> <i>Додатковий: 10[С.55-64], 11[С.20-33],14[С.24-29], 15[С.52-64].</i> <i>Інтернет-ресурси: 20, 22, 24, 25.</i></p>	2
<p>Знати: основні причини та функції конфліктів, об'єктні та суб'єктивні.</p>	<p style="text-align: center;">Тема 3. Причини та рушійні сили конфлікту.</p> <p style="text-align: center;">Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перехресний аналіз рушійних сил конфлікту та сфер життєдіяльності людей по О. Здравомислову. 	6

	<p><i>конфлікту, післяконфліктна ситуація. Види та стадії ескалації конфлікту».</i></p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1[С.45-56], 2[С.55-59], 3[С.8-15], 4[С.21-24].</i> <i>Додатковий: 9[С.88-95], 10[С.71-80], 11[С.20-33], 13[С.5-24], 14[С.34-39], 17[С.228-257].</i> <i>Інтернет-ресурси: 18, 19, 20, 22.</i></p>	
<p>Знати: класифікацію, структурні елементи конфлікту та етапи його розвитку, динаміку конфлікту та механізми виникнення</p> <p>Вміти: аналізувати різні формули конфліктів у контексті структури динаміки</p>	<p>Тема 4. Динаміка конфлікту та механізми його виникнення.</p> <p>Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Динаміка конфлікту та його гострота. 2. Сутність і поняття конфліктної ситуації. 3. Механізм виникнення конфліктів. 4. Сприйняття сторонами конфліктної ситуації. Інцидент. 5. <i>Приклади рішення інциденту.</i> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1[С.45-56], 2[С.55-59], 3[С.18-25], 5[С.21-24].</i> <i>Додатковий: 6[С.88-95], 8[С.71-80], 9[С.20-33], 11[С.37-52], 14[С.34-39], 17[С.228-257], 10[С.45-49], 16[С.41-49].</i> <i>Інтернет-ресурси: 18, 20, 21,23, 26</i></p> <p>Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Життєвий цикл конфлікту. 2. Умови перебігу конфлікту. 3. Ескалація конфлікту. 4. Основні детермінанти завершення конфлікту: припинення конфліктної взаємодії; зменшення розпалу негативних емоцій; врахування статусного стану конфліктуючих; вибір адекватної стратегії поведінки. 5. <i>Приклади ескалації конфлікту.</i> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1[С.45-56], 2[С.55-59], 3[С.18-25], 5[С.21-24].</i></p>	<p>2</p> <p>2</p>

	<p><i>Додатковий: 6[С.88-95], 8[С.71-80], 9[С.20-33], 11[С.37-52], 14[С.34-39], 17[С.228-257], 10[С.45-49], 16[С.41-49].</i> <i>Інтернет-ресурси: 18, 20, 21,23, 26</i></p> <p style="text-align: center;">Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Типи дій в умовах конфлікту. 2. Формули конфліктів. 3. Конфлікт за формулою А. Конфліктогени і їх класифікація. 4. Механізм розвитку конфлікту за формулою Б. Механізм розвитку конфлікту за формулою В. 5. <i>Вирішення завдань із з'ясування формул.</i> <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1[С.45-56], 2[С.55-59], 3[С.18-25], 5[С.21-24].</i> <i>Додатковий: 6[С.88-95], 8[С.71-80], 9[С.20-33], 11[С.37-52], 14[С.34-39], 17[С.228-257], 10[С.45-49], 16[С.41-49].</i> <i>Інтернет-ресурси: 18, 20, 21,23, 26</i></p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Підготуйтеся до дискусії на тему «Різні механізми розвитку конфліктів: плюси та мінуси».</i> 2. <i>Підготуйте презентацію на тему «Трансактний аналіз конфліктів. Трансактні категорії («Малюк», «Батько», «Дорослий»).</i> <i>Алгоритм трансактного аналізу.</i> <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1[С.45-56], 2[С.55-59], 3[С.18-25], 5[С.21-24].</i> <i>Додатковий: 6[С.88-95], 8[С.71-80], 9[С.20-33], 11[С.37-52], 14[С.34-39], 17[С.228-257], 10[С.45-49], 16[С.41-49].</i> <i>Інтернет-ресурси: 18, 20, 21,23, 26</i></p>	2
	<p>Тема 5. Учасники та суб'єктивна складова конфлікту.</p>	8

<p>Знати: особливості учасників та суб'єктів конфліктів, їх рольове розподілення та ресурсні характеристики.</p> <p>Вміти: застосовувати оптимальні способи налагодження соціальних взаємодій в процесі конфлікту</p>	<p style="text-align: center;">Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Учасники конфлікту. 2. Ознаки учасників та суб'єктів конфліктів, їх рольове розподілення. 3. Силкові та ресурсні характеристики учасників конфлікту. <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1[С.45-56], 2[С.59-66], 4[С.68-82]. Додатковий: 8[С.71-80], 10[С.20-33], 11[С.37-52], 12[С.32-55], 13[С.5-24], 15[С.21-29], 27[С.50-52]. Інтернет-ресурси: 20, 21, 23, 24</i></p> <p style="text-align: center;">Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Протидіючі сторони – ключова ланка конфлікту. 2. Ранг опонента в конфлікті. 3. Суб'єкт, що ініціює конфлікт. <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1[С.45-56], 2[С.59-66], 4[С.68-82]. Додатковий: 8[С.71-80], 10[С.20-33], 11[С.37-52], 12[С.32-55], 13[С.5-24], 15[С.21-29], 27[С.50-52]. Інтернет-ресурси: 20, 21, 23, 24</i></p> <p style="text-align: center;">Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Групи підтримки в конфлікті. 2. Організатор конфлікту. 3. Посередництво в конфлікті. 4. Конфліктна свідомість. <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1[С.45-56], 2[С.59-66], 4[С.68-82]. Додатковий: 8[С.71-80], 10[С.20-33], 11[С.37-52], 12[С.32-55], 13[С.5-24], 15[С.21-29], 27[С.50-52]. Інтернет-ресурси: 20, 21, 23, 24</i></p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">4</p>
---	--	--

2. Основні типи конфліктогенних особистостей.
3. Сутність та основні різновиди психологічних впливів на іншу людину.
4. Вибір стратегії поведінки у конфлікті.
5. *Приклади стратегій поведінки у конфлікті в організації та групі.*

Список рекомендованих джерел:

*Основний: 1[С.62-69], 2[С.81-85], 4[С.42-44].
Додатковий: 9[С.88-95], 10[С.71-80], 11[С.43-46], 17[С.144-151].
Інтернет-ресурси: 21, 22, 23, 24.*

2

**Семінар
План семінару**

1. Базові вимоги конструктивного впливу.
2. Конструктивна суперечка за Кратохвілом.
3. Види психологічного протистояння впливу.
4. Три головні моделі поведінки у конфлікті (три типи суб'єктів).
5. *Вирішення завдань з використанням моделей поведінки у конфлікті.*

Список рекомендованих джерел:

*Основний: 1[С.62-69], 2[С.81-85], 4[С.42-44].
Додатковий: 9[С.88-95], 10[С.71-80], 11[С.43-46], 17[С.144-151].
Інтернет-ресурси: 21, 22, 23, 24.*

Завдання для самостійної роботи студентів:

1. *Підготуйте презентацію на тему «Поведінкові бар'єри та конфліктна поведінка (бар'єр соціальної взаємодії, бар'єр соціального сприйняття та бар'єр негативних емоцій)».*
2. *Підготуйтеся до дискусії «Яка із стратегій: Реалізація стратегії «пристосування» (поступок). Стратегія «уникання» (бездіяльність). Суперництво (конкуренція). Співробітництво (проблемно-вирішуюча стратегія) якісна для вирішення*

8

	<p><i>конфлікту в організації?»</i></p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1[С.62-69], 2[С.81-85], 4[С.42-44]. Додатковий: 9[С.88-95], 10[С.71-80], 11[С.43-46], 17[С.144-151]. Інтернет-ресурси: 21, 22, 23, 24.</i></p>	
<p>Знати: особливості класифікацій та типів конфліктів</p> <p>Вміти: розв'язувати ситуаційні завдання з класифікації та типів конфліктів</p>	<p>Тема 7. Класифікація та типи конфліктів.</p> <p>Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні критерії класифікації конфліктів. 2. Міжособистісні та міжгрупові конфлікти. 3. Конфлікт між особистістю і групою. 4. Поняття міжгрупового конфлікту: основні аспекти та особливості. 5. <i>Приклади вирішення конфліктів.</i> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1[С.45-56], 2[С.55-59], 3[С.18-25], 5[С.21-24]. Додатковий: 6[С.88-95], 8[С.71-80], 9[С.20-33], 11[С.37-52], 14[С.34-39], 17[С.228-257], 10[С.45-49], 16[С.41-49]. Інтернет-ресурси: 18, 20, 21,23, 26</i></p> <p>Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Внутрішньо особистісний конфлікт, його показники, характерні ознаки, основні причини. 2. Відкриті і закриті конфлікти. 3. Вертикальні і горизонтальні конфлікти. 4. Об'єктні і безоб'єктні конфлікти. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1[С.45-56], 2[С.55-59], 3[С.18-25], 5[С.21-24]. Додатковий: 6[С.88-95], 8[С.71-80], 9[С.20-33], 11[С.37-52], 14[С.34-39], 17[С.228-257], 10[С.45-49], 16[С.41-49].</i></p>	<p>2</p> <p>2</p>

	<p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел:</p> <p><i>Основний: 1[С.145-152], 2[С.103-113], 4[С.91-93], 5[С.75-78].</i></p> <p><i>Додатковий: 7[С.94-97], 8[С.86-89], 10[С.100-105], 11[С.92-100], 14[С.68-72], 15[С.95-103].</i></p> <p><i>Інтернет-ресурси: 20, 21, 22, 25, 27.</i></p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>1. Підготуйте виступ на 3 хвилини на актуальну тему: «Структурне та культурне насильство як джерела соціального конфлікту в соціумі».</p> <p>2. Підготуйте презентацію на тему: «Теорія насильства та миру Й. Галтунга.».</p> <p>3. Підготуйте презентацію на тему: «Нерівність статусів як основа соціального конфлікту. Соціальна стратифікація і соціальна мобільність як передумови конфлікту».</p> <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел:</p> <p><i>Основний: 1[С.145-152], 2[С.103-113], 4[С.91-93], 5[С.75-78].</i></p> <p><i>Додатковий: 7[С.94-97], 8[С.86-89], 10[С.100-105], 11[С.92-100], 14[С.68-72], 15[С.95-103].</i></p> <p><i>Інтернет-ресурси: 20, 21, 22, 25, 27.</i></p>	8
<p>Знати: поняття, причини виникнення, особливості протікання та вирішення економічних конфліктів</p> <p>Вміти: виокремлювати характерні риси та знаходити путі</p>	<p>Тема 9. Соціологія економічних конфліктів.</p> <p style="text-align: center;">Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття економічного конфлікту. 2. Причини виникнення соціально-економічного конфлікту. 3. Види економічних конфліктів. 4. Конкуренція й конфлікт. 5. Конфлікт і потенціал конфліктності в економічній сфері. 6. Торговельні війни. 7. Приклади економічних конфліктів та путей їх вирішення. <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел:</p>	4

<p>вирішування трудових конфліктів</p>	<p><i>Основний:</i> 2[С.126-129], 4[С.94-101], 5[С.91-95]. <i>Додатковий:</i> 7[С.290-295], 10[С.115-120], 13[С.5-24], 16[С.60-66]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 20, 21, 24, 25.</p> <p style="text-align: center;">Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Боротьба за економічне панування. 2. Трудові конфлікти. 3. Причини та рушійні сили трудових конфліктів. 4. Характерні риси видів трудових конфліктів. 5. Конфлікт у системі відносин власності. 6. Методи врегулювання економічних і трудових конфліктів. 7. <i>Вирішення завдань з попередження трудових конфліктів.</i> <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел:</p> <p><i>Основний:</i> 2[С.126-129], 4[С.94-101], 5[С.91-95]. <i>Додатковий:</i> 7[С.290-295], 10[С.115-120], 13[С.5-24], 16[С.60-66]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 20, 21, 24, 25.</p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготуйтеся до дискусії на тему «Причини виникнення та наслідки торговельних війн». 2. Підберіть приклади трудових конфліктів та роз'ясніть вдале їх вирішення. <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел:</p> <p><i>Основний:</i> 2[С.126-129], 4[С.94-101], 5[С.91-95]. <i>Додатковий:</i> 7[С.290-295], 10[С.115-120], 13[С.5-24], 16[С.60-66]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 20, 21, 24, 25.</p>	<p style="text-align: center;">4</p> <p style="text-align: center;">6</p>
	<p style="text-align: center;">Тема 10. Соціологія досліджень політичних конфліктів. Політична криза Лекція</p>	

<p>Знати: поняття, причини виникнення, особливості протікання та вирішення політичних конфліктів</p> <p>Вміти: виокремлювати характерні риси та знаходити путі вирішення політичних конфліктів</p>	<p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Конфлікти в сфері політики. Поняття політичного конфлікту. 2. Предмет політичного конфлікту. 3. Влада й панування як предмет конфлікту. 4. Типи політичних конфліктів. 5. Боротьба за політичне панування. 6. <i>Приклади внутрішньополітичних конфліктів</i> <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел:</p> <p><i>Основний:</i> 1[С.182-184], 3[С.24-30], 4[С.86-90], 5[С.201-205].</p> <p><i>Додатковий:</i> 7[С.90-95], 8[С.102-105], 10[С.115-120], 11[С.90-95], 14[С.82-86], 15[С.50-56].</p> <p><i>Інтернет-ресурси:</i> 20, 22, 23, 24.</p> <p style="text-align: center;">Лекція</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародний політичний конфлікт. 2. Суб'єкти міжнародного політичного конфлікту. 3. Виникнення міжнародного конфлікту. 4. Специфіка суб'єктів, причин міжнародних конфліктів. 5. Політичні конфлікти в репресивних та демократичних режимах. 6. <i>Приклади з світового досвіду конфлікту еліт.</i> <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел:</p> <p><i>Основний:</i> 1[С.182-184], 3[С.24-30], 4[С.86-90], 5[С.201-205].</p> <p><i>Додатковий:</i> 7[С.90-95], 8[С.102-105], 10[С.115-120], 11[С.90-95], 14[С.82-86], 15[С.50-56].</p> <p><i>Інтернет-ресурси:</i> 20, 22, 23, 24.</p> <p style="text-align: center;">Семинар</p> <p style="text-align: center;">План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політизація соціальних конфліктів. 2. Етнополітичні конфлікти. 3. Війна як найбільш гострий конфлікт. 4. Насильство й політичний конфлікт. 	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">2</p>
--	---	--

5. *Вирішення завдань з політизації соціальних конфліктів.*

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1[С.182-184], 3[С.24-30], 4[С.86-90], 5[С.201-205].

Додатковий: 7[С.90-95], 8[С.102-105], 10[С.115-120], 11[С.90-95], 14[С.82-86], 15[С.50-56].

Інтернет-ресурси: 20, 22, 23, 24.

Семінар

План семінару

1. Поняття і типологія політичних криз.
2. Політична криза як делегітимація структур влади.
3. Зовнішньополітичні і внутрішньополітичні кризи (урядові, парламентські, конституційні та ін.).
4. Кризи політичного розвитку.
5. *Вирішення завдань з рішення конфлікту і згоди груп інтересів із приводу влади.*

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1[С.182-184], 3[С.24-30], 4[С.86-90], 5[С.201-205].

Додатковий: 7[С.90-95], 8[С.102-105], 10[С.115-120], 11[С.90-95], 14[С.82-86], 15[С.50-56].

Інтернет-ресурси: 20, 22, 23, 24.

Завдання для самостійної роботи студентів:

1. *Створіть таблицю «Типи політичних конфліктів» в якій на кожен тип відповіді підберіть 2-3 приклади.*
2. *Підготуйте презентацію на тему: «Форми політичної кризи: криза легітимності; криза ідентичності; криза політичної участі; криза проникнення; криза розподілу. Управлінська діяльність і конфлікт. Криза розподілу влади».*

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1[С.182-184], 3[С.24-30], 4[С.86-90], 5[С.201-205].

2

6

	<p><i>Додатковий:</i> 7[С.90-95], 8[С.102-105], 10[С.115-120], 11[С.90-95], 14[С.82-86], 15[С.50-56].</p> <p><i>Інтернет-ресурси:</i> 20, 22, 23, 24.</p>	
<p>Знати: форми і способи запобігання, регулювання і рішення конфліктів.</p> <p>Вміти: Розробляти стратегії вирішення конфлікту.</p>	<p>Тема 11. Шляхи запобігання та вирішення конфліктів.</p> <p>Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні підходи до попередження конфліктів. 2. Детермінанти безконфліктної поведінки. 3. Технології ефективного спілкування та раціональної поведінки у конфлікті. 4. Суб'єктивна умова запобігання конфлікту. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 1[С.215-223], 2[С.144-150], 4[С.101-108]. <i>Додатковий:</i> 6[С.96-99], 8[С.90-95], 9[С.201-210], 10[С.144-149], 11[С.165-170], 14[С.159-170], 15[С.187-188]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 19, 20, 22, 23, 24, 25.</p> <p>Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Форми і способи запобігання, регулювання і рішення конфліктів. 2. Компроміс. 3. Особливості вирішення конфліктів і підтримки консенсусу в різних соціальних системах. 4. Рівні консенсусу. Криза консенсусу. 5. <i>Вирішення завдань з пошуку демократичних процесів контролю над конфліктними ситуаціями.</i> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 1[С.215-223], 2[С.144-150], 4[С.101-108]. <i>Додатковий:</i> 6[С.96-99], 8[С.90-95], 9[С.201-210], 10[С.144-149], 11[С.165-170], 14[С.159-170], 15[С.187-188].</p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>2</p>

Інтернет-ресурси: 19, 20, 22, 23, 24, 25.

Семінар
План семінару

1. Попередження і стимулювання конфліктів.
2. Прогнозування конфліктів.
3. Етапи часткового і повного запобігання конфліктів.
4. Стратегія запобігання конфлікту. Методи врегулювання конфліктів.
5. *Розробка стратегій вирішення конфлікту. «Силова», компромісна і «інтегративна» моделі вирішення конфлікту.*

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1[С.215-223], 2[С.144-150], 4[С.101-108].

Додатковий: 6[С.96-99], 8[С.90-95], 9[С.201-210], 10[С.144-149], 11[С.165-170], 14[С.159-170], 15[С.187-188].

Інтернет-ресурси: 19, 20, 22, 23, 24, 25.

8

Завдання для самостійної роботи студентів:

1. *Підготуйте презентацію на тему «Поняття асертивної поведінки».*
2. *Знайдіть в інтернеті мови та правила розв'язання конфлікту, моделі поведінки в конфліктній ситуації (конструктивна, деструктивна, конформістська). Типові помилки учасників конфліктної взаємодії.*

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1[С.215-223], 2[С.144-150], 4[С.101-108].

Додатковий: 6[С.96-99], 8[С.90-95], 9[С.201-210], 10[С.144-149], 11[С.165-170], 14[С.159-170], 15[С.187-188].

Інтернет-ресурси: 19, 20, 22, 23, 24, 25.

<p>Знати: альтернативні підходи до розв'язання конфліктів.</p> <p>Вміти: розробляти сценарій переговорів</p>	<p style="text-align: center;">Тема 12. Альтернативні підходи до розв'язання конфліктів</p> <p style="text-align: center;">Лекція</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Переговори як метод урегулювання конфліктів і спосіб підтримки соціальної конвенції. 2. Можливість переговорів в залежності від стадії конфлікту. 3. Методи переконання співбесідника. 4. Переваги та особливості переговорів. 5. <i>Приклад посередництва як спосіб вирішення конфліктів і налагодження співробітництва.</i> <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1[С.215-223], 2[С.144-150], 4[С.101-108].</i> <i>Додатковий: 6[С.96-99], 8[С.90-95], 9[С.201-210], 10[С.144-149], 11[С.165-170], 14[С.159-170], 15[С.187-188].</i> <i>Інтернет-ресурси: 19, 20, 22, 23, 24, 25.</i></p> <p style="text-align: center;">Семинар</p> <p style="text-align: center;">План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Техніки ефективного слухання. 2. Етнокультурна специфіка ведення переговорів. 3. Сутність та основні ознаки процесу медіації. 4. Сфери застосування медіації. 5. Сепаратна зустріч. 6. <i>Розробка одного (за вибором) сценарію альтернативного підходу до розв'язання конфлікту.</i> <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1[С.215-223], 2[С.144-150], 4[С.101-108].</i> <i>Додатковий: 6[С.96-99], 8[С.90-95], 9[С.201-210], 10[С.144-149], 11[С.165-170], 14[С.159-170], 15[С.187-188].</i></p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">4</p> <p style="text-align: center;">8</p>
--	--	--

	<p><i>Інтернет-ресурси: 19, 20, 22, 23, 24, 25.</i></p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>1. Підготуйтеся до дискусії на тему: «Демократичний процес контролю над конфліктними ситуаціями».</p> <p>2. Підготуйте презентацію на тему: «Фасилітація як одна із процедур розв'язання конфлікту (сутність, особливості, методи)».</p> <p>Список рекомендованих джерел:</p> <p><i>Основний: 1[С.215-223], 2[С.144-150], 4[С.101-108].</i></p> <p><i>Додатковий: 6[С.96-99], 8[С.90-95], 9[С.201-210], 10[С.144-149], 11[С.165-170], 14[С.159-170], 15[С.187-188].</i></p> <p><i>Інтернет-ресурси: 19, 20, 22, 23, 24, 25.</i></p>	
<p>Знати: Особливості соціально-політичних конфліктів українського суспільства</p> <p>Вміти: використовувати механізми регулювання соціально-політичних конфліктів</p>	<p>Тема 13. Кризи, конфлікти та згода в сучасному українському суспільстві.</p> <p>Лекція План лекції</p> <p>1. Системний конфлікт як показник трансформації українського суспільства.</p> <p>2. Кризовий розвиток українського суспільства.</p> <p>3. Соціально-політичні конфлікти в Україні, їх природа та сутність.</p> <p>4. Соціальна база конфліктів в українському суспільстві.</p> <p>Список рекомендованих джерел:</p> <p><i>Основний: 1[С.124-128], 2[С.112-116], 4[С.213-220], 5[С.221-225].</i></p> <p><i>Додатковий: 7[С.348-412], 8[С.410-412], 10[С.120-137], 16[С.115-128].</i></p> <p><i>Інтернет-ресурси: 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26.</i></p> <p>Лекція План лекції</p> <p>1. Демократія й конфлікт.</p> <p>2. Соціально орієнтована економіка й правова держава.</p> <p>3. Громадянське суспільство, конфлікт і консенсус.</p>	<p>2</p> <p>2</p>

	<p>4. Механізми регулювання соціально-політичних конфліктів в умовах трансформації українського суспільства.</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1[С.124-128], 2[С.112-116], 4[С.213-220], 5[С.221-225].</i> <i>Додатковий: 7[С.348-412], 8[С.410-412], 10[С.120-137], 16[С.115-128].</i> <i>Інтернет-ресурси: 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26.</i></p> <p>Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Способи й перспективи вирішення соціальних конфліктів. 2. Соціальна справедливість і компроміс. 3. Криза розподілу влади. 4. Політична криза як делегітимація структур влади. 5. <i>Вирішення завдань із застосуванням навичок вирішення конфлікту.</i> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1[С.124-128], 2[С.112-116], 4[С.213-220], 5[С.221-225].</i> <i>Додатковий: 7[С.348-412], 8[С.410-412], 10[С.120-137], 16[С.115-128].</i> <i>Інтернет-ресурси: 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26.</i></p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготуйтеся до дискусії на тему «Політична криза: особливості розвитку в Україні». 2. Наведіть приклади Соціальна база конфліктів в українському суспільстві. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 1[С.124-128], 2[С.112-116], 4[С.213-220], 5[С.221-225].</i> <i>Додатковий: 7[С.348-412], 8[С.410-412], 10[С.120-137], 16[С.115-128].</i> <i>Інтернет-ресурси: 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26.</i></p>	<p>2</p> <p>8</p>
	Разом	180
	Підсумковий результат	Екзамен

*Курсивом виділено інтерактивні методи навчання

III. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ*

**Курсивом визначено джерела та літературу, яка наявна в бібліотеці ДТЕУ.*

Основний

1. Конфліктологія та медіація: навч. посіб. /уклад. В.І. Докаш. –Чернівці: ЧНУ: Рута, 2018. – 247 с.
2. Крутінь Г.І. Соціологія конфлікту: практикум. – К.: КНЕУ, 2010. – 152 с.
3. Лефтеров В. О., Ігнат'єва І. І., Цуркан О. В. Соціологія конфлікту: навчально-методичний посібник (для студентів факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА»). – Одеса: Фенікс, 2019. – 34 с.
4. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. – 360 с.
5. Соціологія: теорії середнього рівня: навчальний посібник / за наук. ред. Ю. Ф. Пачковського. – Київ: «Каравела», 2020. – 356 с.

Додатковий

6. *Вашека Т.В. Психологія спілкування: навч.-метод. комплекс / Т.В. Вашека, І.С. Гічан. – К.: Книжкове видав. НАУ, 2006. – 183 с.*
7. Глобальні проблеми сучасності : підручник / [кол. авт.]; за ред. В. С. Бакірова (голова), А. П. Голікова, О. А. Довгаль, В. А. Пересадько, В. І. Сідорова. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. – 632 с.
8. Гуменюк Л.Й. Соціальна конфліктологія: підручник / Л.Й. Гуменюк. – Львів: ЛДУВС, 2015. – 563 с.
9. *Долинська Л. В. Психологія конфлікту: навч. посібник: рекомендовано МОН України / Л. В. Долинська, Л. П. Матяш-Заяц. 3-тє вид. – Київ: Каравела, 2016. – 304 с.*
10. Жаворонкова Г.В. [та ін.]. Управління конфліктами: текст лекцій: навч. посібник / Г.В. Жаворонкова, О. М. Скібіцький, Т. В. Сівашенко, О.І. Туз. – К.: Кондор, 2011. – 172 с.
11. Калаур С.М. Соціальна конфліктологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С.М. Калаур, З.З. Фалинська. – Тернопіль: Астон, 2010. – 360 с.
12. Коваліско Н. В., Makeєв С. О. Добробут і благополуччя в порівняльній перспективі: випадок Польщі та України. //Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2019. – №1. – С.32-55.
13. Коваліско Н. В., Makeєв С.О. Економіка і соціологія нерівності: емпіричний вимір глобальних тенденцій. //Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2018. – №3. – С.5-24

14. Конфлікти: Структура, ескалація, залагодження: навч. посібник / А.М. Гірник, А.Ю. Бобро. - 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Основи, 2004. – 175 с.
15. Конфліктологія та медіація: навч. посіб. / уклад. В.І. Докаш. – Чернівці: ЧНУ: Рута, 2018. – 247 с.
16. Перевесники Незалежності. Силуети покоління у часі та подіях. Колективна монографія. /Макеєв С. (ред.), Коваліско Н. (ред.) – Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. – 299 с.
17. Савченко С. В., Курило В. С. Медіасоціалізація як складник соціалізації особистості в інформаційному суспільстві. //Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – №1 (324), Ч. I, 2019. – С.83-89.

Інтернет-ресурси

18. <http://www.sau.kiev.ua> – офіційний сайт соціологічної асоціації України.
19. <http://www.i-soc.com.ua> – офіційна сторінка Інституту соціології НАН України.
20. <http://www.razumkov.org.ua> – офіційний сайт українського центру економічних та політичних досліджень ім. Разумкова (представлені результати досліджень, діаграми, кількісні показники, наводяться дані порівняльних досліджень).
21. <http://www.socis.kiev.ua> – сайт центру соціальних та маркетингових досліджень (Київ), викладено багатий емпіричний матеріал (результати соціологічних досліджень, публікації центру, статистичні дані).
22. <http://www.socium.info/library.html> – бібліотека соціологічної літератури.
23. <http://www.sociopolis.ua/uk> – Центр соціологічних та політичних досліджень «Соціополіс».
24. <http://www.kiis.com.ua> – Київський міжнародний інститут соціології (КМІС).
25. <http://www.uisr.org.ua> – Український інститут соціальних досліджень ім. О. Яременка.
26. <http://www.agency.org.ua> – Агентство моделювання ситуацій.
27. <http://ucgi.com.ua> – Український інститут корпоративного управління.